ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

Σχέδιον Εἰσηγήσεως ἐπί τοῦ Γ' Θέματος

ὑπό κ. Λ. Μακκᾶ πρώην Ὑπουργοῦ, ἀντιπροέδρου
τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Εὐρωπαϊκῆς Κινήσεως

Εἶναι φύσει ἀδύνατον, εἰς τά στενά κατ'ἀνάγκην χρονικά πλαίσια τῆς παρούσης εἰσηγήσεως, νά χαράξωμεν πλήρη εἰκόνα τῆς σημερινῆς διεθνοῦς καταστάσεως καί συγχρόνως νά ἐκφράσωμεν γνώμας καί ἀπόψεις ἐπί τῶν προϋποθέσεων διά τήν ἐνοποίησιν τῆς Εὐρώπης. Ὡς πρός τήν γενικήν λοιπόν ἐξέλιξιν τῶν παγκοσμίων πραγμάτων, θά περιορισθῶμεν νά ἐκδηλώσωμεν ὡρισμένας πεποιθήσεις μας. Πρῶτον, ὅτι πίσω γενική ἡ καί σοβαρά τοπική πολεμική ἀνάφλεξις φαίνεται ἀπό τόν κόσμον ὅλον ἀποκλειομένη, ἐκ τοῦ προφανοῦς λόγου ὅτι θά μετεφράζετο εἰς οἰκουμενικήν καί ἀπερίγραπτον καταστροφήν, τῆς ὁποίας οὐδείς, ἔστω καί ὁ πλέον ἔξαλλος ἐγκέφαλος, θά ἐδέχετο νά ἀναλάβῃ τήν εὐθύνην. Ἀλλ'ὅτι, δεύτερον, καί ἡ συμφωνία τῶν ἀντιδικούντων κόσμων εἶναι ἐνσχερεστέρα καί θά ἀπαιτήσῃ μακρόν χρονικόν διάστημα διά νά ὡριμάσῃ καί διά νά πραγματοποιηθῇ. Καί τέλος, ὅτι τά συγκεκριμένα προβλήματα τοῦ Βερολίνου καί τοῦ ἀφοπλισμοῦ, εἶναι τό μέν πρῶτον, συνάρτημα τοῦ γενικωτέρου θέματος τῆς ἐνοποιήσεως τῆς Γερμανίας, τῆς ὁποίας ἡ σημερινή ἀκόμη διχοτόμησις εἶναι ἡ ζωντανή ἔκφρασις τοῦ διεθνοῦς ψυχροῦ πολέμου καί δέν θά λήξῃ παρά ὅταν ἐκατέρωθεν ἀποφασισθῇ ὁ τερματισμός τοῦ ἀπό 17ετίας γενικοῦ διχασμοῦ τοῦ κόσμου, - τό δέ δεύτερον, τό μέγα πρόβλημα τοῦ ἀφοπλισμοῦ, εἶναι θέμα παραλλήλου μειώσεως τῶν ἐξοπλισμῶν ἀλλά καί ταυτοχρόνου ἀσκήσεως τοῦ συναφοῦς ἐλέγχου.

Καί δεδομένα ὅμως αὐτά, ἐάν ἀποτολμήσωμεν ὡς τοιαῦτα νά τά χαρακτηρίσωμεν, μᾶς δίδουν καί τήν εὐχερῆ ἄνεσιν καί τήν ἐπιτρεπομένην ὑποχρέωσιν νά ἀσχοληθῶμεν, ὅσον τό δυνατόν πλέον ἐποικοδομητικῶς, μέ τό σημερινόν αἴτημα τῶν ἐλευθέρων λαῶν ὑπέρ τῆς ἐνοποιήσεως τῆς Εὐρώπης. Θά ἐπιτραπῇ δέ εἰς τόν ἔχοντα τήν τιμήν νά σᾶς ὁμιλῇ αὐτήν τήν στιγμήν, νά τονίσῃ, ὁμιλῶν προσωπικῶς, ὅτι ἰδίως εἰς αὐτόν τό αἴτημα τοῦτο εἶναι κατ'ἐξοχήν προσφιλές, διότι ὑπῆρξε ἀπό τῶν πρώτων καιρῶν τῆς μεταπολεμικῆς ἐποχῆς, ὁ ἐν Ἑλλάδι πρωτοπόρος τῆς πανευρωπαϊκῆς κινήσεως, εἰς τήν ὁποίαν βαθύτατα ἐπίστευσε καί ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶχε τό ἐξαιρετικόν προνόμιον νά ἐκπροσωπήσῃ τήν χώραν του κατά τάς προκαταρκτικάς ἐν Ἑλβετίᾳ συνεννοήσεις τοῦ 1947, εἰς τήν Χάγην τῷ 1948 καί εἰς τό Στρασβοῦργον μετέπειτα μέχρι τοῦ 1954. Ἡ πρωτοβουλία μάλιστα ἐκείνη δέν ἐστερεῖτο ποιᾶς τινος ἀξίας, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι, τουλάχιστον παρ'ἡμῖν, ἐπεκράτει τότε γενικός σκεπτικισμός ὡς πρός τήν δυνατότητα πραγματοποιήσεως τῆς ἑνώσεως τῆς ἐλευθέρας Εὐρώπης.

Ὁποίαν καταπληκτικήν διαδρομήν ἐσημείωσε ἐν τούτοις ἔκτοτε ἡ κατά τήν ἐποχήν ἐκείνην ὡς παράτολμος θεωρουμένη Εὐρωπαϊκή Μεγάλη Ἰδέα! Ἐντός μιᾶς δεκαπενταετίας, τό ὄνειρον ἐπῆρε σάρκας καί ὀστᾶ, μετουσιώθη εἰς μίαν ἀρχήν ρεαλιστικωτάτης πραγματικότητος, σήμερον δέ μόνον ὡς πρός τήν σαφῆ μορφήν τοῦ νέου Εὐρωπαϊκοῦ πολιτικοῦ σχήματος πού θά δοθῇ εἰς τήν Εὐρωπαϊκήν Ἕνωσιν ὑφίστανται πλέον διαφωνίαι καί συζητήσεις. Θά μοῦ ἐπιτραπῇ ἐπομένως, ἀπό τοῦ βήματος τούτου, νά διερμηνεύσω τήν πανελλήνιον ἀναγνώρισιν τοῦ τεραστίου ἔργου τό ὁποῖον κατεβλήθη, κατά τά 15 αὐτά ἔτη καί νά ἐξάρω τούς εἰς αὐτό συμβαλόντας ἐπιφανεῖς Εὐρωπαίους τῆς ἐποχῆς μας : τόν Οὐίνστων Τσῶρτσιλλ, τόν Ρομπέρ Σουμάν καί τόν JEAN MONNET, τόν PAUL HENRI SPAAK καί τόν Κόμητα Σφόρτσα, τόν καγκελλάριον Ἀντενάουερ, καί τόν κ. Μάκ Μίλλαν ὡς καί τούς δύο σχεδόν ὁμωνύμους Γάλλους κ.κ. EDGAR καί MAURICE FAURE ἀλλά καί τόν ἀκαταπόνητον ἐλεύθερον σκοπευτήν COUDENHOVE Καλλέργην, ὁ ὁποῖος ὁλόκληρον τήν ζωήν του ἀφιέρωσε, ὡς γνωστόν, εἰς τό ἰδεῶδες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως.

Καί ἐρωτᾶται: Ποῦ ἐφθάσαμεν σήμερον ; Ποῖα εἶναι τά μέχρι τοῦδε ἐπιτεύγματα ; Ποῖαι εἶναι αἱ ὑπομένουσαι δυσκολίαι ; Ποῖαι ἐλπίδες δικαιολογοῦνται ὡς πρός τό προσεχές μέλλον ; Καί τέλος - διά νά εὑρισκώμεθα μέσα εἰς τό ἀκριβές πλαίσιον πού μᾶς ὑπεδείχθη διά τήν παροῦσαν εἰσήγησιν - πῶς συνάπτεται ἡ Εὐρωπαϊκή προσπάθεια μέ τήν ὅλην διεθνῆ κατάστασιν, οἷα κυμαίνεται σήμερον ἐπάνω εἰς τήν ἀμπωτίδα καί τήν παλίρροιαν τῆς παγκοσμίου ρευστότητος καί τῶν συχνά συγκρουομένων ἰδεολογικῶν ρευμάτων τῶν ἀνθρωπίνων ἐξελίξεων ;

" "

Τῷ 1954 ἡ ὅλη Εὐρωπαϊκή ὑπόθεσις ὑπέστη μίαν βαθυτάτην κρίσιν καί μίαν βαρυτάτην ἀσθένειαν. Εἰς τό Στρασβοῦργον καί μεταξύ Δυτικῶν τινων πρωτεουσῶν εἶχεν ἀρχίσῃ σχηματιζομένη ἡ ἀποκληθεῖσα "Μικρά Εὐρώπη", γύρω ἀπό τήν προσπάθειαν συνδέσεως, μόνον μεταξύ τῶν 6 δυτικῶν Χωρῶν τῆς Ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης, ὡρισμένων Εὐρωπαϊκῶν Κοινοπραξιῶν, τῆς τοῦ Χάλυβος καί Ἀνθρακος, τῆς τοῦ Εὐρατόμ, τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος. Καί μέ τήν ὁρμήν τοῦ ὑπερμέτρου ζήλου ποῦ δείχνουν πάντοτε οἱ τολμηροί σκαπανεῖς, οἱ οἰκοδόμοι τῆς Μικρᾶς Εὐρώπης προῆλθον κατόπιν μακρῶν διαπραγματεύσεων, εἰς τήν σύναψιν καί ἑνός τετάρτου Σχεδίου Κοινοπραξίας, τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀμύνης, ὑπαγομένου εἰς ὑπερεθνικήν ἐξουσίαν. Τό σχέδιον ὅμως ἐπερρίφθη τῷ 1954 ὑπό τήν Γαλλικήν Ἐθνικήν Συνέλευσιν. Κάλως δέ τότε τεράστιος ἐδημιουργήθη ἀπό τόν κόσμον ὅλον. Καί ἡ Εὐρωπαϊκή ἰδέα ἐφάνη πρός στιγμήν ναυαγοῦσα εἰς τόν πρῶτον σοβαρόν της πλοῦν. Εὐτυχῶς ὅμως, μετά τινας ἀμφιταλαντεύσεις, ἐπηκολούθησε τήν 1ην Ἰουνίου 1955 ἐν Μεσσήνῃ τῆς Ἰταλίας ἡ RELANCE EUROPEENNE, (Ἡ Νέα Εὐρωπαϊκή ἐξόρμησις). Οἱ Εὐρωπαῖοι σκαπανεῖς ἀνέλαβον ρεαλιστικώτατα τό ἔργον των. Καί καρπός τῆς νέας αὐτῆς καί ἀγωνιώδους ἐργασίας ὑπῆρξεν ἡ πανηγυρική ὑπογραφή ἐν Ρώμῃ τήν 25ην Μαρτίου 1957 τῆς Συνθήκης Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος, τῆς γνωστοτέρας ὑπό τήν ἐπωνυμίαν τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς.

Τό κατόρθωμα ἦτο μέγα. Καί ἔτι μεγαλυτέρα ὑπῆρξε, κατά τά ἔκτοτε διαρρεύσαντα πέντε ἔτη, ἡ ἐν τοῖς πράγμασι διαπιστωθεῖσα καί ὑπέρ πᾶσαν μόλιστα προσδοκίαν σημειωθεῖσα ἐπιτυχής ἀπόδοσις τῆς Οἰκονομικῆς αὐτῆς Κοινοπραξίας τῶν 6 . Καί εἰς ταύτην, ὡς γνωστόν, -- κινούμεναι τόσον ἐξ οἰκονομικῶν λόγων ὅσον καί ἐκ πολιτικῶν ἡ Κυβέρνησις καί ἡ Βουλή μας - ἐθεώρησαν σκόπιμον νά συνθεθῇ τήν 9ην Ἰουλίου 1961 ἡ Ἑλλάς μέ τήν πλήρη συμπαράστασιν τῆς Ἑνώσεως τοῦ Κέντρου. Καί τήν μέν οἰκονομικήν πλευράν τῆς σπουδαίας αὐτῆς Κοινοπραξίας ἐσχολίασε πρό ὀλίγου ἀπό τοῦ βήματος τούτου ὁ φίλος κ. Ἰωάν. Πεσμαζόγλου , ὥστε δέν πρόκειται νά ἐπανέλθω ἐπί τοῦ θέματος, ἀλλά ἡ ἐπιτυχία τῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος ὠδήγησε τάς ἐξ Δυτικῆς Κυβερνήσεις καί εἰς τήν κατ' ἀρχήν ἀποδοχήν τῆς ἰδέας νά στεγασθῇ ἡ ὅλη λειτουργία τόσον τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ὅσον καί τῶν ἄλλων δύο Οἰκονομικῶν Κοινοπραξιῶν, ὑπό πολιτικήν τινα ἐξουσίαν. Ἐπί τοῦ δυσχερεστάτου δέ τούτου προβλήματος, συνεχίζονται ἀπό καιροῦ ἐργώδεις διαπραγματεύσεις, μή ἀπολήξασαι ἀκόμη. Καί νομίζω ὅτι θά ἐκόμιζα γλαῦκα εἰς Ἀθήνας σημειώνων ὅτι καί ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις μετά πολλῆς ἰκανοποιήσεως θά ἔβλεπε καί τήν χώραν μας συμμετέχουσαν, μέσῳ τῆς Πολιτικῆς ὡς ἄνω ἐξουσίας, καί ἀς τήν Πολιτικήν Ἕνωσιν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἀκόμη ἐσχάτως εἰς Βρυξέλλας ὁ κ. Ὑπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν ἐδήλωσεν ὅτι καί ἡ Ἑλλάς ἐξετάζει τήν περίπτωσιν αἰτήσεως διά τήν συμμετοχήν της ὄχι μόνον εἰς τό Εὐρατόμ καί τήν Εὐρωπαϊκήν Κοινοπραξίαν Ἀνθρακος καί Χάλυβος, ἀλλά, ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ, καί εἰς τήν προτεινομένην Εὐρωπαϊκήν Πολιτικήν Ἕνωσιν.

Αἱ διαπιστωθεῖσαι δυσχέρειαι ὡς πρός τήν πολιτικήν ταύτην συνεννόησιν ἔστω καί μόνον τῶν 6, εἶναι νομίζω τεσσάρων εἰδῶν : Ὑπάρχει ἐν πρώτοις ἡ ἀμφιταλάντευσις ὡς πρός τό ἐάν ἡ ἐγκαθιδρυσομένη αὐτή πολιτική ἐξουσία θά ἔχῃ ὑπερεθνικήν τινα δικαιοδοσίαν, ἤ θά ἐκφράζῃ τήν συνεργασίαν κυριάρχων κρατῶν, ἐγκαθιστῶσα , ἀντί ὁμοσπονδιακῆς τινος ἐξουσίας, ἁπλῶς τήν ὑπό τοῦ Προέδρου κ. ντέ Γκώλ ἀποκληθεῖσαν "Εὐρώπην τῶν Πατρίδων". Ὑπάρχει ἐξ ἄλλου ἡ δυσχέρεια ἐκ τῆς ἀνάγκης εὐθυγραμμίσεως τῆς Πολιτικῆς Κοινότητος μέ τάς τρεῖς ἤδη λειτουργούσας Οἰκονομικάς Κοινοπραξίας, αἱ ὁποῖαι διά νά στεγασθοῦν πολιτικῶς δέον ὑφ' ἑνός μέν νά παραμείνουν σεβασταί οἷαι ἀκριβῶς λειτουργοῦν, ὑφ' ἑτέρου δέ, καί κατά λογικήν συνάρτησιν, νά παρασύρουν καί τήν πολιτικήν ἐξουσίαν εἰς ποιάν τινα ὑπερεθνικήν δικαιοδοσίαν. Ὑπάρχει ὅμως καί ἡ παράπλευρος ἐπιπλοκή, ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Μεγάλη Βρεταννία καί τινες ἄλλαι Εὐρωπαϊκαί Δυνάμεις μολονότι ἐξεδήλωσαν ἐπισήμως τήν πρόθεσίν των εἰσόδοχῆς εἰς τήν Κοινήν Ἀγοράν μέ βάσιν τάς συμφωνίας τῆς Ρώμης ἤ τουλάχιστον στενῆς μετ' αὐτῆς συνδέσεως, ἀλλά δέν εἶναι διατεθειμέναι νά ὑποταχθοῦν εἰς πολιτικήν ἐξουσίαν περιορίζουσαν τά κυριαρχικά των δικαιώματα. Ἀναχύπτει δέ τέλος καί ἡ δυσκολία συνδυασμοῦ τῆς ὑπό μελέτην Πολιτικῆς Ἑνώσεως τῆς Εὐρώπης, μέ τό Βορειοατλαντικόν Σύμφωνον, τό ΝΑΤΟ, εἰς τό ὁποῖον εἶναι ἐντεταγμέναι τόσον αἱ ἐξ Δυτικαί Δυνάμεις, ὅσον καί ἡ Μ.Βρεταννία, ὅσον ἄλλωστε καί ἡ Ἑλλάς, εἰς τό ὁποῖον ὅμως προεξάρχοντα ρόλον διαδραματίζουν καί δύο ἔξω Εὐρωπαϊκαί Δυνάμεις αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι καί ὁ Καναδᾶς. Ποῖος ὑφῆς σύνδεσμος θά εἶναι λοιπόν δυνατόν νά ἐφευρεθῇ ὥστε εἰς Πολιτικός Ὀργανισμός καθαρῶς Εὐρωπαϊκός, νά συνεργασθῇ μέ τήν κατ' ἐξοχήν διηπειρωτικήν Ἀτλαντικήν Κοινότητα. Ἡ δυσχέρεια εἶναι οὐσιώδης, διότι συμπλέκονται σπουδαῖα οἰκονομικά συμφέροντα, διότι θά ἐτίθετο ἀπό συζήτησιν ἡ βάσική μέχρι τοῦδε τοποθέτησις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως, ἔναντι τῆς πολιτικῆς καί δυναμικῆς ἀκόμη ἀντιθέσεως τῶν δύο κατά κύριον λόγον στρατιωτικῶν συνασπισμῶν, τοῦ ΝΑΤΟ καί τοῦ Ἀνατολικοῦ "μπλόκ" καί διότι

./.

τό Κέντρον τοῦ βάρους τῆς ὅλης Εὐρωπαϊκῆς προσπαθείας θά ὑπῆρχε περίπτωσις νά μετατεθῇ ἔξω τοῦ σημερινοῦ ἀποκλειστικοῦ ἐλέγχου τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν.

" "

" "

Ἡ ὅρσις ὅλων τῶν ὡς ἄνω δυσχερειῶν δέν εἶναι εὔκολος, ἀλλά, κατά τήν γνώμην μας, δέν εἶναι καί ἀδύνατος. Οἱ Δυτικοί Εὐρωπαῖοι ἐπέδειξαν κατά τούς τελευταίους καιρούς ὅτι εἶναι ἐπινοητικώτατοι εἰς τήν ἐξεύρεσιν σχημάτων πού συμβιβάζουν τάς ἐκ πρώτης ὄψεως πλέον ἀσυμβιβάστους ὑπόψεις. Ἠκούσατε ἄλλωστε πρό ὀλίγου ὡρισμένας σκέψεις περιεχομένας εἰς τήν εἰσήγησιν τοῦ φίλου Καθηγητοῦ κ.Καλογεροκώλου Στρατῆ, αἵτινες προσφέρουν βάσιν συζητήσεως διά συμβιβαστικά τινας καί μιάς λύσεις. Τέλος, τό κείμενον ἤδη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινοπραξίας ἐνέχει μίαν ἀξιοθαύμαστον ἐλαστικότητα, ἐφ'ὅσον δέ τό κείμενον τοῦτο, - εἰς τοῦ ὁποίου τήν ἀπαρασάλευτον διατήρησιν καί δικαίως ἐμμένουν οἱ ἓξ, - πρόκειται νά ἰσοτελέσῃ καί τό ἀπαραίτητον περίγραμμα πάσης πολιτικῆς εἰς ὕψος προεκτάσεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως, μέσα εἰς τό κείμενον τοῦτο θά ἐναζητηθοῦν ἀσφαλῶς καί αἱ ἐνεδειγμέναι δυνατότητες πολιτικῶν λύσεων. Σημειωτέον, ὡφ'ἑτέρου, ὅτι αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι φαίνονται ἐκδηλοῦσαι ἐξ ἴσου ἔντονον τήν προσήλωσίν των εἰς τό NATO, ὅσον σχεδόν καί τήν στοργήν των πρός τήν Εὐρωπαϊκήν Ἕνωσιν. Τίποτε λοιπόν δέν μᾶς φαίνεται νά ἀποκλείῃ τήν μελλοντικήν ἐπί ἴσοις ὅροις καί ὑπό εἰδικάς συνθήκας σύμπραξιν τῶν δύο τούτων Ὀργανισμῶν - πού θά παρέμεναν παρίλληλοι, συνεταιρισμένοι, ἀλλ'ἀνεξάρτητοι, - ὁπότε θά διευκολυνθῇ καί τῆς Μ.Βρεταννίας ἡ τοποθέτησις.

Δυσχερεστέρα θά εἶναι πιθανώτατα ἡ ἐπίλυσις τοῦ προβλήματος τοῦ σεβασμοῦ ἤ τοῦ περιορισμοῦ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, εἰς τούς κόλπους τῆς Πολιτικῆς των Ἑνώσεως. Ἡ δυσχέρεια δέ αὕτη ὀφείλεται εἰς μίαν ἰδεολογικήν διαφωνίαν μεταξύ ωρισμένων φεδεραλιστικῶν τάσεων καί ἄλλων ρεαλιστικωτέρων κύκλων, ἰδίᾳ δέ τῶν Κυβερνήσεων Γαλλίας καί Ἀγγλίας, ὡς πρός τήν ὡριμότητα τῆς ἀπό τοῦδε προελεύσεως πρός τήν συγκρότησιν μιᾶς ὄντως ἑνιαίας Εὐρώπης, ὑπό ἕν διαιρετόν Κοινοβούλιον, ἐκλεγόμενον μᾶλιστα ἀπ'εὐθείας ὑπό τῶν λαῶν.Πράγματι δέ, τουλάχιστον κατά τήν προσωπικήν μου γνώμην, εἶναι βέβαιον ὅτι θά ἦτο προτιμωτέρα ἀντί τῆς ἀμέσου αὐτῆς συγχωνεύσεως ἡ σταδιακή ὀργάνωσις τῆς πολιτικῆς Εὐρώπης, - "ἡ προοδευτική Εὐρώπη" - ὡς τήν ἀνόμασε προσφάτως ὁ Γάλλος δημοσιολόγος κ. GEORGES ELGOZY εἰς τό ἐξιόλογον ἔργον του "Ἡ Εὐρώπη τῶν Εὐρωπαίων", - τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ τολμηρά ἐπιδίωξις μεγάλων ἀλμάτων κινδυνεύει, ὡς καί τῷ 1954, μέ τό σχέδιον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινοπραξίας τῆς Ἀμύνης, νά προσκρούσῃ εἰς ἀπροόπτους, ἀποτόμους καί ἀποφασιστικάς ἀντιθέσεις, μέ ἀποτέλεσμα ὅλως ἀντίστροφον τοῦ προσδοκωμένου, δηλαδή τήν ὀπισθοχώρησιν ἀντί τῆς προωθήσεως τῆς ὅλης Εὐρωπαϊκῆς ἰδεοθέσεως.

Διότι οἱ λαοί καί τά Κοινοβούλια παραμένουν ἀκόμη ζηλότυπα τῆς αὐτοτελείας των, τῆς κυριαρχικῆς των ἀνεξαρτησίας, τῆς ἐθνικῆς των φιλοτιμίας. Καί ἐάν εἶναι σχετικῶς εὔκολος ἡ ἐπίλυσις ἑνός τεχνικοῦ ἤ καί οἰκονομικοῦ ζητήματος ὑπό τινος Κράτους νοθέτησις μιᾶς λύσεως διεθνῶς ἐπιβληθείσης ἐν ὀνόματι πλειοψηφίας διαμορφωθείσης ὑπό ξένους ἐμπειρογνώμονας, ἀκόμη δέ καί αὔριον τά ζητήματα τηλεπικοινωνιῶν, συγκοινωνιῶν καί κοινοχρήστων δημοσίων ἔργων, εἶναι ὅμως τουναντίον ἀδιανόητος ἡ ἐπιβολή, κατ'ἀναλογον διαδικασίαν, μιᾶς ἀποφάσεως πολιτικῆς, εἰς τήν ὁποίαν δέν συνήνεσε ὁ ἐθνικός ἐκπρόσωπος τοῦ ἐν λόγῳ Κράτους. Διότι εἰς τάς πολιτικάς, ὡς καί τάς κοινωνικάς καί στρατιωτικάς ἄλλωστε ἀποφάσεις, δέν πρυτανεύουν συνήθως τά μαθηματικά κριτήρια τά ὁποῖα εἰς τάς ἄλλας λύσεις συγκροτοῦνται ὑπό τήν δύναμιν τῶν ἀριθμῶν καί ἀπό τήν ἀδιαμφισβήτητον ἰσχύν τῶν τεχνικῶν ἐπιχειρημάτων. Τουναντίον μᾶλιστα ἡ πολιτική συνενόησις, ὡς ἄλλωστε ἔχει λεχθῇ ὑπό τοῦ Πώλ Βαλερύ, δέν συντελεῖται παρά ἐπί τῆς συμπτώσεως τῶν ἐκατέρωθεν βουλήσεων, καί ἡ ἐπιτυχία μιᾶς τοιαύτης συνεννοήσεως δέν ἠμπορεῖ νά ἐλέγχεται καί νά κρίνεται παρά ὑπό μιᾶς Κυβερνήσεως κυριαρχικῶς ἀποφαινομένης. Πέραν αὐτῆς τῆς ἀντιλήψεως, μόνον ὁ βαθμιαῖος ροῦς τῆς ζωῆς, καί ἡ σταδιακή προώθησις τῶν λύσεων ἀναλόγως τῶν ἑκάστοτε παρουσιαζομένων ἀναγκῶν, ἠμποροῦν νά ἀναπτέρουν τήν ἑνωτικήν προσπάθειαν τῆς Εὐρώπης πρός τό μέλλοντικόν ὁμοσπονδιακόν ἰδεῶδες.

Εἰς τό αὐτό, τέλος, συμπέρασμα μᾶς ὁδηγεῖ ἐπίσης καί ἡ στάθμισις τῆς σημερινῆς γενικῆς διεθνοῦς καταστάσεως, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας, ἀδιαφοροῦσα διά τήν εὐπάθειαν καί εὐαισθησίαν τοῦ παγκοσμίου κλίματος, θά ἐξερρήγνυετο ὡς βόμβα ἡ ἀπό τοῦδε συγκρότησις μιᾶς Εὐρωπαϊκῆς Ὁμοσπονδίας. Ἕνα γεγονός τόσον ἐπαναστατικόν, θά ἐδημιούργει σύγχυσιν καί θά ἔδιδε λαβήν εἰς ἐπικινδύνους παρεξηγήσεις.

Πολλοί Εὐρωπαῖοι θά ἠρμήνευαν μίαν παρομοίαν ἀπόφασιν, ὡς ὑποδηλοῦσαν χωρισμόν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἀπό τήν Βόρειον Ἀμερικήν. Οἱ ἀνατολικοί μας ἐξ ἄλλου ἀντίδικοι, ἀκόμη καί οἱ γειτονές μας Γιουγκοσλάβοι, θά τήν ἐταθμολόγουν ὡς μίαν πρόκλησιν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐναντίον των. Καί γνωρίζω μέν ὅτι ἐμφότεραι αἱ παρερμηνεῖαι αὐταί θά ἦσαν ἐκ θεμελίων ἐσφαλμέναι. Ἀλλά δέν βλέπω τόν λόγον διά τόν ὁποῖον, ὑπ'αὐτάς τάς συνθήκας θά ἐφαινόμεθα καί βιάζοντες τούς ἑαυτούς μας καί ἐκβιάζοντες μίαν λύσιν προωρισμένην νά δόξῃ εἰς μίαν ἐντελῶς περιττήν τριχοτομίαν.

" "

Καί τώρα ἂς ἔλθωμεν εἰς τήν Ἑλλάδα καί εἰς τό ἐθνικόν μας συμφέρον ἔναντι τῆς τοιαύτης ἐξελίξεως τῶν ἐνωτικῶν ἀντιλήψεων καί τάσεων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Πλήρως κατανοοῦμεν ἐν πρώτοις τήν ἔλξιν τήν ὁποίαν καί ἐπί τοῦ πολιτικοῦ ἐπιπέδου ἡ Δυτική Εὐρώπη ἀσκεῖ ἐπί τῆς ψυχολογίας μας καί ἐπί τῆς πολιτικῆς μας. Εἰς τόν Δυτικόν κόσμον καί τήν δημοκρατικήν ἰδεολογίαν, τήν ὁποίαν αὐτός ὁ κόσμος ἐκπροσωπεῖ, ἡ Ἑλλάς ἀνεζήτησε καί ἀνεῦρε ἀπό 140 ἐτῶν τήν ἀρωγήν, τήν συμμαχίαν καί τήν ἔμπνευσιν ἄνευ τῶν ὁποίων καί ὁ Ἀγών τοῦ 1821 καί αἱ ἐπικολουθήσασαι ἀπελευθερωτικαί μας ἐξορμήσεις θά εἶχαν συναντήσει ἀνυπερβλήτους ἴσως δυσκολίας. Ὡς συντελεστής ἐπίσης τῆς νέας ἐκπολιτιστικῆς προσπαθείας τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ Ἑλλάς εἶναι φυσικόν καί αὐτονόητον καί πάλιν μέ τούς Δυτικούς Εὐρωπαίους νά θέλῃ νά συνεργασθῇ κατ'ἀπόλυτον προτίμησιν. Καί ἐφ'ὅσον σήμερον τό ΝΑΤΟ καλύπτει ὡς Συμμαχία τάς ἀνάγκας καί τάς ἐπιταγάς τῆς γενικῆς ἀσφαλείας τῶν συνόρων μας, ἀλλ' εἶναι ἐξ ἴσου βέβαιον ὅτι θά ἦτο ἀπαράδεκτος ἡ συγχρότησις μιᾶς πολιτικῆς ἑνώσεως τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐκτός τῆς Ἑλλάδος. Τόσῳ μᾶλλον καθ'ὅσον ἡ πολιτική πεῦρα εἶναι μακράν εἰς τόν τόπον μας καί θά ἠδύνατο νά ἀποβῇ χρησιμωτάτην εἰς τούς πολιτικούς οἰκοδόμους τῆς νέας Εὐρώπης.

Ἐν ὀνόματι ὅ'αὐτῆς τῆς μακρᾶς παραδόσεως, θά ἦτο ἴσως σκόπιμον νά συστήσῃ ἡ Ἑλλάς εἰς τούς φίλους της καί αἰωνίους πιθανούς συνεταίρους μας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, τήν φρόνησιν ἐκείνην τῆς ὁποίας πρό ὀλίγου ἐτονίσαμεν τήν ἀνάγκην. Αἱ ἀρχαῖαι Συμπολιτεῖαι δέν συνεχώνευσαν ποτέ τά μέλη των εἰς ἕν καί μόνον Κράτος, ὅσαις δέ τό κατ'ἰδίαν συμφέρον ἐφαίνετο νά συνιστᾷ τήν διάσπασιν, οὐδεμία ψῆφος, θεία ἢ ἀνθρωπίνη, ἴσχυε διά νά διατηρήσῃ τό διαμορφωθέν σχῆμα. Ζῶντες δέ καί συζητοῦντες τῷ 1962, μετά Χριστόν βεβαίως, ἀλλά καί ἐντός μιᾶς ἀτμοσφαίρας ἐν τῇ ὁποίᾳ τό σκληρόν συμφέρον συχνά ἐκτοπίζει τό Χριστιανικόν πνεῦμα, πιστεύω ὅτι δέν δικαιούμεθα, ὡς μικρόν καί κόπως ὑπόμακρον Κράτος ἐν σχέσει πρός τά κέντρα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνωτικῆς κινήσεως, νά ἐγκαταλείψωμεν ἐν λευκῷ εἰς τάς χεῖρας μιᾶς πλειοψηφίας τῶν συνεταίρων μας τά βασικώτερα ἐθνικά μας συμφέροντα. Διότι μή λησμονῶμεν ὅτι μέσα εἰς μίαν Κοινοπραξίαν ἑνώνουσαν 170, ἢ 180 ἑκατομμύρια Εὐρωπαίων τά ἰδικά μας 8 1/2 ἑκατομμύρια θά ἐξεπροσώπουν μόλις τό 1/20όν τοῦ συνόλου καί θά ἦτο ἐξόχως ριψοκίνδυνον βάσει ἑνός ὁμοσπονδιακοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, ὅστις θά μᾶς ἐπέβαλλε νά συμμορφούμεθα εἰς τήν πλειοψηφίαν τῶν ἄλλων, νά εὑρεθῶμεν πρό τοῦ διλήμματος ἢ νά ὑποταχθῶμεν ἢ νά ἀποχωρήσωμεν, NOUS SOUMETTRE OU NOUS DEMETTRE ὡς ἐλέχθη εἰς ἄλλην περίπτωσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Καί διότι, μή λησμονῶμεν καί τό ἄλλο : ὅτι αἱ Δυνάμεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἔχουν μεταξύ των μίαν γεωγραφικήν συνοχήν, μίαν περίπου ὁμοιομορφίαν ἐξελίξεως καί μίαν ἤδη καθιερωθεῖσαν σχετικήν εὐχέρειαν συνεννοήσεως, ἔξω τῶν ὁποίων εἶναι τοποθετημένη ἐξ ἀντικειμενικῶν λόγων ἡ Ἑλλάς.

Ἔπειτα, τό ὅλον αὐτό πολιτικόν θέμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ὁμοσπονδίας, εἰς μέν τήν Δυτικήν Εὐρώπην ἔχει ἀπό ἐτῶν ἀρχίσει καί ἐξακολουθεῖ ἐν τούτοις ἀκόμη νά συζητεῖται ὑπό μιᾶς δημοσίας γνώμης, ἡ ὁποία σιγά σιγά προσυκειοῦται καί ὡριμάζει καί ἡ ὁποία ἐν τούτοις οὔτε καί ἐκεῖ δέν ἔχει κατανήσῃ, ὡς εἴδομεν, εἰς ὁμοφωνίαν. Ἐνῷ ἀντιθέτως παρ'ἡμῖν, ἡ σημερινή θέσις τοῦ ζητήματος θά εἶχε κάτι τό ἀκότομον, τό ἄωρον, συνεπῶς καί τό βεβιασμένον καί θά ἀνεζωογόνει ἴσως καί ὡρισμένας ἱστορικάς ὑφορμάς δυσπιστίας καί πικρίας αἴτινες ἐσημειώθησαν κατά τό παρελθόν εἰς τήν χώραν μας, ἔναντι Εὐρωπαϊκῶν τινων κύκλων. Καί ναί μέν ἀναλόγα αἰσθήματα ἴσως νά παραμένουν ἐπίσης κατασταλαγμένα καί εἰς τάς ψυχάς τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαίων, ὡς πρός τάς μεταξύ των σχέσεις. Ἀλλ'ἀκριβῶς εἰς τάς τοιαύτας ἐπιβιώσεις ἴσως νά ὀφείλεται καί ἡ ἐκεῖ, ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, εἰς ἔκτασιν ἐξικνουμένην ἀπό τοῦ Προέδρου ντέ Γκώλ μέχρι καί τοῦ κ. Μαντές Φράνς, ὀγκώδης ἀντίθεσις πρός τήν Ὁμοσπονδιακήν λύσιν, μολονότι ἐκεῖ καί τό συμφέρον τῆς στενῆς ἑνώσεως εἶναι καταδηλον καί ὁ πειραματισμός τῆς γονίμου συνεργασίας ἔχει ἀρχίσει ἀπό πενταετίας καί πλέον. Αὐτός οὗτος ὁ πατήρ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοπραξιῶν κ. ROB. SCHUMAN, ἔλε-

./.

γε τήν 9ην Μαΐου 1960 ἐπί τῇ δεκαετηρίδι τῆς πρώτης Εὐρωπαϊκῆς κοινοτικῆς ἐξορμήσεώς του : " Εἴμεθα πολιτικοί ἄνδρες, ὑποχρεωμένοι νά λαμβάνωμεν ὑπ'ὄψιν τάς ψυχολογικάς ἀντιδράσεις καί τούς φόβους τῆς δημοσίας γνώμης. Εἰς τό ἐπίπεδον τῆς ὑπερεθνικότητος αἱ ὑπερβολαί ζήλου καί μία πολύ αὐστηρά λογική δύνανται νά ὁδηγήσουν εἰς ἀποτυχίαν ".

Καί ἡ ἰδική μας λοιπόν αὐστασις ὡς πρός τήν διαμόρφωσιν τῆς Πολιτικῆς Ἑνώσεως, εἰς τήν ὁποίαν θά ἐνεταχθώμεθα, ἡ αὐστασίς μας δέον νά συνοψισθῇ εἰς τάς δύο λέξεις : "Σπεῦδε βραδέως". Ἄλλωστε ἔχομεν κάθε λόγον νά πιστεύωμεν ὅτι πρός ἀγάλλογον ρυθμόν ἐξελίξεως σκέψεων καί ἀποφάσεων τείνουν ἀκόμη σήμερον καί αὐτοί οὗτοι οἱ Δυτικοί Εὐρωπαῖοι. Ἄν μή δέ δι'ἄλλον λόγον, πάντως διά νά ὑπάρξῃ ἡ ὅλως ἀνέφικτος εὐχέρεια εἰσόδου καί τῆς Μ.Βρεταννίας εἰς τήν Πολιτικήν Ἕνωσιν τῆς Εὐρώπης.

Δέν γνωρίζομεν φυσικά ἀκόμη ἐάν μία τοιαύτη πολιτική ἕνωσις τῶν Κρατῶν τῆς Εὐρώπης θά ἀποτελέσῃ τέρμα ἤ μόνον σταθμόν. Διαισθανόμεθα ὅτι μᾶλλον πρός ἕνα σταθμόν προχωροῦμεν. Ἀλλά καί πιστεύομεν ἐπίσης ὅτι ὁ σταθμός οὗτος θά εἶναι σπουδαῖος καί χρησιμώτατος, καί γενικῶς καί συγκεκριμένως διά τήν Ἑλλάδα.

Καί ἐξηγούμεθα: Ὁ δυτικοευρωπαϊκός πολιτισμός εἶναι ἀσφαλῶς ἐκεῖνος πού συγγενεύει στενότερον οἱουδήποτε ἄλλου, πρός τά μεγάλα ἐκπολιτιστικά ρεύματα τῶν ὁποίων, ἀνά τήν ἱστορίαν, ἡ πηγή δέον νά ἀναζητηθῇ εἰς τήν ἀρχαίαν καί τήν χριστιανικήν Ἑλλάδα. Ἐπομένως εἰς τήν σημερινήν ἐποχήν, κατά τήν ὁποίαν οἱ διάφοροι λαοί αἰσθάνονται τήν ἀνάγκην νά συνασπίζωνται εἰς μεγάλας μονάδας διά τήν προάσπισιν τῶν κοινῶν των ἰδανικῶν, καί διά τήν προώθησιν τούτων, μέσῳ τῆς προσαρμογῆς των εἰς τό νέον κλίμα τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ προσανατολισμός τῆς Ἑλλάδος εἶναι φυσικόν ἐξ ἱστορικῶν καί ψυχολογικῶν λόγων νά στρέφεται πρός τήν Δυτικήν Εὐρώπην. Καί πλέον συγκεκριμένως, ἀφοῦ οἱ προπάτορές μας ὑπῆρξαν οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαίων, εἶναι λογικόν, τώρα ποῦ εἴμεθα ἐμεῖς οἱ μαθηταί, ὑπό τήν Εὐρωπαϊκήν αὐτήν Σχολήν νά ἀναζητήσωμεν τήν ἀντιπαροχήν τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ὠφελείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλά καί διά νά εἴμεθα ἀκόμη σαφέστεροι: Εἰς τήν διαμόρφωσιν τοῦ νέου πολιτισμοῦ, ὁ τεχνικός συντελεστής ἐκλήθη ὑπό τῆς γενικῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως νά διαδραματίσῃ σπουδαιότατον ρόλον, ἴσως καί ἀποφασιστικόν, μέ βάσιν τάς θετικάς ἐπιστήμας. Ἀπό τῆς τεχνικῆς δέ αὐτῆς ἀπόψεως ἡ Ἑλλας, ἐξ ὧν ἀντικειμενικῶν λόγων, ἀσφαλῶς ὑστερεῖ. Ἀπό ποίαν λοιπόν ἄλλην μεγάλην μονάδα ἠμποροῦμεν νά ἀναζητήσωμεν τήν καθοδήγησίν μας μέσα εἰς τήν νέαν αὐτήν κοσμογονίαν, ἄν ὄχι μεταξύ τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαίων, οἱ ὁποῖοι ἐπιδιώκουν νά συγχωνεύσουν τήν τεχνοκρατίαν μέ ἕνα νέο-ουμανισμόν, πάντοτε πιστόν εἰς τά πατροπαράδοτα καί αἰώνια ἰδεώδη ;

Μεταξύ αὐτῶν τῶν ἰδεωδῶν συγκαταλέγονται καί αἱ βασικαί ἰδέαι τῆς Ἐλευθερίας καί τῆς ἰσότητος ἐν τῇ συνεργασίᾳ. Ἐάν λοιπόν αἰσθανόμεθα τήν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ἐξελίξεώς μας ἐν ἐλευθερίᾳ καί ἐν ἰσότητι, ἀφ'ἑνός μέν θά ἀποφύγωμεν μέ κάθε θυσίαν τόν ἀφελληνισμόν μας πού θά ἦτο ἡ μοιραία συνέπεια τῆς ὑποταγῆς μας εἰς τόν Ἀνατολικόν Συνασπισμόν, ἀφ'ἑτέρου δέ θά κατοχυρωθῶμεν καί ἐθνικῶς καί πολιτικῶς μέσα εἰς τήν Ἕνωσιν τῶν Ἐλευθέρων Εὐρωπαίων, οἱ ὁποῖοι καί θά σεβασθοῦν τήν ἐθνικήν μας αὐτοτέλειαν καί τήν πολιτικήν μας ἀνεξαρτησίαν. Οἱ ὁποῖοι μάλιστα καί θά μᾶς ἐνισχύσουν ἠθικῶς καί κοινωνικῶς ἐναντίον κάθε πιέσεως ποῦ εἶναι πιθανόν νά ὑποστῶμεν καί ἐς τό μέλλον , ἀπό Βορρᾶ.

Πάντως τήν τοιαύτην ἐγγύησιν, τήν τοιαύτην ἐνίσχυσιν καί τήν τοιαύτην συνεργασίαν ἀναμένομεν ἀπό τήν ἔνταξίν μας εἰς τήν Πολιτικήν Ἕνωσιν τῆς Εὐρώπης, κοντά εἰς τήν οἰκονομικήν μας ἔνταξιν ἐν τῇ Κοινῇ Εὐρωπαϊκῇ Ἀγορᾷ. Καί θά ἠδυνάμεθα μόνον, τερματίζοντες αὐτήν τήν εἰσήγησίν μας, ὅπως ἡ μεγάλη αὐτή πολιτική πρᾶξις συντελεσθῇ μέ τήν ἐνεργόν παρ'ἡμῖν σύμπραξιν καί παράστασιν ὅλων τῶν πολιτικῶν παρατάξεων ὅταν συμμερίζονται τήν ἰδεολογίαν καί τούς προσανατολισμούς ποὺ ἐτονίσαμεν. Διότι μία τόσον ἱστορική πρᾶξις πρέπει νά εἶναι ἔργον τῆς παμμεγίστης πλειοψηφίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τόν ὁποῖον σιγά σιγά, ἄλλοι χθές ὡς πρωτοπόροι, καί ἄλλοι σήμερον ὡς πρωταγωνισταί, ὡδήγησιν καί ὁδηγοῦν πρός τήν νέαν του Εὐρωπαϊκήν Μοῖραν .